

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний технічний
університет сільського господарства
імені Петра Василенка

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра організації виробництва,
бізнесу та менеджменту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

**Для студентів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти денної форми навчання,
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»**

Харків
2020

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

**Для студентів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти денної форми навчання,
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»**

Затверджено
рішенням Науково-
методичної ради
ННІ БМ ХНТУСГ
Протокол № 4
від 23.01 2020 р.

Харків
2020

УДК 378:351(076.6)

О 64

Схвалено

на засіданні кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Протокол № 8 від 22.01.2020 року

Рецензенти:

ЛАГОДІЄНКО Володимир Вікторович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, Одеська національна академія харчових технологій.

ПЛОТНИЦЬКА Світлана Іванівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту і адміністрування Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова.

Методичні вказівки до навчальної практики для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / авт.-уклад.: В.Д. Бакуменко, О.В. Подольська, Ю.М. Сагачко,. – Харків: ХНТУСГ, 2020. – 41с.

Методичні вказівки містять матеріали для організації та проведення навчальної практики для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

УДК 378:351(076.6)

Відповідальний за випуск: Краснорудський О.О., д-р екон. наук, проф.

© Бакуменко В.Д., Подольська О.В.,
Сагачко Ю.М., укладання, 2020
© ХНТУСГ, 2020

Зміст

Вступ.....	5
1. Мета, завдання та результати практики.....	6
2. Організація проведення навчальної практики.....	9
3. Зміст практики.....	12
4. Опрацювання літературних джерел та підготовка матеріалів за темою.....	31
5. Форми та методи контролю.....	31
6. Підведення підсумків практики.....	32
7. Перелік рекомендованої літератури.....	34
8. Інформаційні ресурси.....	39

Вступ

Метою навчальної практики є ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок, а також відповідної робітничої професії. Навчальна практика для студентів 2 курсу навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка є невіддільною складовою освітньо-професійної підготовки. Навчальна практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Робочі програми практики студентів є основним навчально-методичним документом для студентів і керівників практик від університету. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення для одержання потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь. Вона є суттєвою складовою частиною навчального процесу підготовки бакалаврів з публічного управління та адміністрування.

1. Мета, завдання та результати практики

У сучасних умовах становлення нової економічної системи України підвищуються вимоги до відповідності рівня підготовки фахівців у вищих навчальних закладах вимогам стейкхолдерів, до забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є поетапна практична підготовка майбутніх фахівців із послідовним нарощуванням рівня професійних знань та практичних навичок.

Практика здобувачів вищої освіти Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для підготовки фахівців з вищою освітою першого та другого рівня та набуття здобувачами вищої освіти відповідних компетентностей.

Метою навчальної практики є закріплення теоретичних знань, отриманих ними під час навчання, а також набуття й удосконалення компетентностей, визначених відповідною освітньою програмою вищої освіти, в тому числі оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та засобами праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Завданням навчальної практики є:

- поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань з дисциплін професійної підготовки;

- формування у майбутніх фахівців компетентностей в сфері управління та адміністрування в організаціях (установах) публічного сектору;

- засвоєння нових технологій публічного управління та адміністрування;

- дослідження практичних аспектів процесів прийняття і методів обґрунтування адміністративних управлінських рішень;

- набуття вмій та навичок у використанні базових інструментів управління організацією (установою) публічного сектору;

- опанування теоретичних знань необхідних для формування практичних навичок адміністрування, керівництва людьми, які потрібні сучасному керівникові для досягнення цілей організації;

- вивчення практичних аспектів використання в сучасних організаціях адміністративних методів управління, способів адміністративного впливу та ресурсів адміністрування, якими розпоряджається керівник.

У результаті виконання програми практики студенти повинні:

знати:

основні поняття і категорії публічного управління та адміністрування в системі науки та практики управління; Конституцію України та основні національні нормативно-правові акти у сфері публічного адміністрування; класифікацію складових елементів публічного управління; методику аналізу етапів, інструментарій реалізації та забезпечення ; взаємозв'язку функцій адміністративного менеджменту в умовах сучасних організацій; аспекти використання в сучасних організаціях адміністративних методів управління, способів адміністративного впливу та ресурсів адміністрування, якими розпоряджається керівник; структурно-функціональну основу органу

місцевого самоврядування; теоретичні основи прийняття управлінських рішень органами публічного управління.

вміти: використовувати базові інструментів управління організацією (установою) публічного сектору; досліджувати практичні аспекти процесів прийняття і методів обґрунтування адміністративних управлінських рішень; аналізування та оцінювання адміністративно-управлінські процеси, розглядати процедури адміністрування в конкретних історичних умовах та здійснення професійної управлінської діяльності; визначати та аналізувати показники економічного розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур з метою прийняття управлінських рішень; налагоджувати комунікацію з різними соціальними групами, формувати доброзичливі стосунки в колективі.

Проходження навчальної практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей:** здатність адаптуватися до нових ситуацій; здатність організовувати свою діяльність, працювати автономно та у команді; здатність працювати з інформацією: знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел; здатність до організації та планування, раціонального використання часу; здатність до усного і письмового спілкування й використання державної мови, у тому числі у професійній сфері; здатність здійснювати комунікацію, виходячи із цілей спілкування та конкретної ситуації; здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва, організації праці в первинних робочих групах й розв'язання конфліктів; здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки; здатність до аналізування та оцінювання адміністративно-управлінських процесів, розгляду процедур адміністрування в конкретних історичних умовах та

здійснення професійної управлінської діяльності; вміння визначати та аналізувати показники економічного розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур з метою прийняття управлінських рішень; здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування та готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді.

Результати навчання: знати структуру та особливості функціонування публічної сфери; знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування; розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції; застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності; використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

2. Організація проведення навчальної практики

Важливе значення щодо якості проходження навчальної практики має чітке виконання своїх обов'язків як студентами, так і керівниками від університету. Основні їх обов'язки приведені нижче.

1) Студент зобов'язаний:

- прийняти участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію (щоденник, методичні вказівки, тощо) з проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на практику;
- погодити з керівником практики графік виконання

програми та строго його дотримуватися;

- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- регулярно спілкуватись з керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;

- в повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики від кафедри;

- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

Студент, який не виконав програму з практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при здачі диференційованого заліку, відраховується із університету.

На студентів-практикантів, які порушують правила внутрішнього розпорядку та дисципліни, керівниками практики можуть накладатися стягнення, про що повідомляється ректору університету. Ректор вирішує питання подальшого проходження практики та перебування студента в університеті.

Навчальна практика студентів проводиться на базі Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Проходження практики студентами здійснюється у відповідності з програмою навчальної практики та індивідуальними завданнями, а також згідно з методичними вказівками керівників безпосередньо на робочому місці.

Від баз практики керівництво практикою студентів здійснюється викладачами кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту.

2) Керівництво практикою від Університету:

- здійснюють організаційне керівництво практикою студентів і контроль за її проведенням;
- організовують практику студентів на кафедрі відповідно до положення про практику;
- призначають з числа досвідчених викладачів керівників практики студентів від кафедри;
- забезпечують студентів необхідною навчально-методичною документацією з питань практики;
- готують і проводять організаційні збори студентів перед початком практики;
- організують на кафедрі збереження щоденників студентів по практиці.

В обов'язки керівника практики від кафедри входить:

- контроль перед початком практики підготовленості бази практики та проведення відповідних заходів до прибуття студентів;
- забезпечення проведення організаційних заходів: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки; видача студентам необхідних документів (кейс-завдання та індивідуального завдання); роз'яснення програми практики та графіків її проходження; повідомлення студентів про порядок підготовки презентації та здачі диференційованого заліку;
- забезпечення високої якості проходження студентами практики, перевірка її строгої відповідності навчальним планам і програмам;
- контроль виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку на базі практики;
- методичне керівництво роботою студентів по вирішенню кейс-завдання та індивідуального завдання під час проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;
- написання відгуку про їх роботу по завершенні

практики.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечується викладачами кафедри організації виробництва бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Графік проведення навчальної практики студентів

Курс	Семестр	Види практик и	Тривалість проведення (тижнів)	Термін проведення	База практик	Відповідальний підрозділ
1	2	3	4	5	6	7
2	4	Навчальна (ознайомлювальна)	6	10.02 – 28.02.20; 29.06-17.07.20.	- спеціалізовані відділи університету	Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

3. Зміст практики

Студенти в процесі проходження навчальної практики ознайомлюються з організаційною структурою, особливостями функціонування та нормативно-правовою базою організації, де проводиться практика, які відображаються у формах, меті, засобах, методах організації діяльності, професійних цінностях, традиціях тощо.

Практика проводиться в декілька етапів.

На першому етапі здійснюється ознайомлення з законодавчими та нормативними документами органів публічної влади та установчими документами; формується тезаурус та список літератури; визначення мети та завдань

органу публічного управління (структурного підрозділу) бази практики; визначення організаційної структури, компонентів управління установи (або структурного підрозділу) бази практики; визначення та розробка схеми внутрішніх та зовнішніх взаємозв'язків, підпорядкованості та рівнів компетенції органу публічної влади бази практики; ознайомлення з веденням документації органу публічної влади (номенклатура справ); накопичення матеріалу для підготовки презентації, обробка результатів

На другому етапі відбувається ознайомлення з типовими посадовими інструкціями для посад фахового спрямування та характеристика основних функцій персоналу бази практики; визначення особливостей діяльності службовців та посадовців органів публічної влади бази практики.

На третьому етапі відбувається групова та самостійна робота студентів під час реалізації того чи іншого конкретного завдання.

На четвертому, заключному, етапі студенти підводять підсумки проходження практики з обов'язковим представлення результатів у вигляді презентації практики.

Для одержання і засвоєння професійних умінь та навичок під час проходження навчальної практики, а також для збору інформації керівник від кафедри організовує ознайомчу екскурсію по базі практики і конкретні екскурсії на окремі підрозділи професійного спрямування для забезпечення успішного виконання програми навчальної практики. Згідно плану проведення практики керівники від бази практики або інші провідні спеціалісти проводять заняття у вигляді лекцій, семінарів і практичних робіт, які розкривають студентам особливості їх майбутньої спеціальності, перспективи розвитку відповідної бази практики в цілому.

ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДИКИ

Проходження практики передбачає застосування Кейс-методу. Суть методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з проблемних питань публічного адміністрування.

Цінність кейс-методу полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є діяльним і ефективним в реалізації сучасних завдань публічного адміністрування.

Для виконання Кейс-завдання залежно від кількості студентів у колективі вони об'єднуються у групи з 2 – 3 осіб або з 3 – 4 осіб. Робота в малих групах використовується з метою активізації студентів при обговоренні проблемних питань на практичних заняттях. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Обговорення слід здійснювати з використанням методу мозкової атаки, який за дуже обмежений час дозволить розв'язати невідкладне завдання. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію. Кожна група доповідає. Наприкінці третього

тижня навчальної практики викладач підводить підсумки роботи студентів.

Роботу над кейсом поділяють на два основні етапи: домашня самостійна робота й робота в аудиторії.

Алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу передбачає:

I етап - заздалегідь складені кейси викладач роздає студентам не пізніше як за день до початку початкової практики. Студенти самостійно розглядають кейс, підбирають додаткову інформацію і літературу для його вирішення.

II етап - Розділити групу студентів на малі робочі групи, дати різні ситуації для вирішення кейсу. Викладач контролює роботу малих груп, допомагає, уникаючи прямих консультацій. Студенти можуть використовувати допоміжну літературу, підручники, довідники. Кожна мала група обирає «спікера», який на етапі презентації рішень висловлює думку групи. У ході дискусії можливі питання до виступаючого, виступи і доповнення членів групи, викладач слідкує за ходом дискусії і шляхом голосування обирається спільне вирішення проблемної ситуації. На етапі підведення підсумків викладач інформує про вирішення проблеми в реальному житті або обґрунтовує власну версію і обов'язково оприлюднює кращі результати, оцінює роботу кожної малої групи і кожного студента.

Наступні три тижні оцінюється індивідуальна робота студента, для цього йому пропонується перелік напрямів існуючих проблем у публічному адмініструванні для їх вирішення, який полягає у такому:

1. Поліпшення якості життя пенсіонерів.
2. Введення заходів запобігання та протидії корупції.
3. Удосконалення транспортних комунікацій міста.

4. Забезпечення державою соціальної безпеки людини і населення.
5. Розвиток науки в регіоні.
6. Забезпечення зайнятості непрацюючого населення міста.
7. Поліпшення якості життя самотніх непрацездатних громадян.
8. Забезпечення розвитку промисловості регіону.
9. Розвиток сільського господарства регіону.
10. Забезпечення умов для пропаганди та розвитку здорового способу життя в місті.
11. Збільшення потоку інвестицій в регіональну економіку.
12. Поліпшення якості життя інвалідів.
13. Благоустрій міста при дефіциті бюджетних коштів.
14. Підвищення ефективності взаємодії комунальних служб з громадянами.
15. Стимулювання піших прогулянок населення і катання на велосипедах.
16. Підвищення якості освіти в регіоні.
17. Зменшення кількості летальних випадків серед працівників у галузях із високим рівнем травматизму.
18. Розповсюдження інформаційних технологій у всіх сферах господарської діяльності міста.
19. Розвиток інноваційної діяльності в місті.
20. Забезпечення умов для розвитку будівництва в регіоні.
21. Забезпечення безпеки доріг для життя дітей та молоді.
22. Зниження рівня шуму в окремих мікрорайонах міста.
23. Реалізація ремонтних заходів у місті.
24. Поліпшення благоустрою прибудинкових

територій силами місцевих жителів із залученням працівників комунальних служб.

25. Поліпшення механізму взаємодії громадських організацій з міськими органами влади.

26. Зменшення ризику проявів корупції.

27. Подолання наслідків та причин виникнення соціально-економічного спаду розвитку регіону.

ВАРІАНТИ КЕЙС-ЗАВДАНЬ

Кейс-завдання № 1.

Опис ситуації. Затвердження Національної стратегії у сфері прав людини зумовлено необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері. Зокрема Стратегією передбачено забезпечення права на участь в управлінні державними справами. У ній вказано, що потребують вдосконалення механізми реалізації безпосередньої демократії, а також механізми взаємодії між громадянським суспільством та органами державної влади, органами місцевого самоврядування в процесі прийняття рішень, у тому числі щодо вирішення питань місцевого значення. Стратегією визначено стратегічну мету: «забезпечення ефективної взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади, органами місцевого самоврядування, зокрема шляхом удосконалення процедур залучення інститутів громадянського суспільства до процесу підготовки та прийняття рішень органами державної влади, органами місцевого самоврядування». А також очікувані результати: «вироблено ефективний механізм взаємодії громадськості з органами державної влади та органами місцевого самоврядування»

Завдання:

Запропонуйте План заходів, що включає розробку та впровадження механізмів публічної політики для забезпечення реалізації означеної мети та отримання очікуваних результатів.

Література: [34; 36; 39; 40; 30]

Кейс-завдання № 2.

Опис ситуації - До Кабінету Міністрів України надійшов законопроект, внесений до Верховної Ради України народними депутатами України. Законопроектом передбачено списання та реструктуризацію заборгованості підприємств літакобудівної промисловості, суднобудівної промисловості та космічної галузі перед бюджетами і Пенсійним фондом з метою їх фінансового оздоровлення. Зокрема передбачається:

- 1) реструктурувати суми заборгованості зазначених підприємств перед державним і місцевими бюджетами, які мають погашатися рівними частинами протягом 5 років;
- 2) на дату набуття чинності цим законом списати несплачені суми заборгованості зазначених підприємств з платежів до Пенсійного фонду України.

У пояснювальній записці до законопроекту сказано, що реалізація його положень не потребуватиме видатків із державного бюджету України на поточний рік.

Завдання:

1. Розкрийте основні процедури, пов'язані з підготовкою експертного висновку Кабінетом Міністрів України.
2. Визначте, які центральні органи державної влади мають бути залучені до підготовки експертного висновку.
3. Розкрийте, яку інформацію повинен містити експертний висновок.

4. Сформуйте пропозиції Кабінету Міністрів України щодо розгляду зазначеного законопроекту у Верховній Раді України.

Література [3; 5; 14; 15; 18; 20; 27; 28; 31; 42]

Кейс-завдання № 3.

Опис ситуації. Нові технології перетворюють життя не лише промислових підприємств, а й державних установ, наповнюючи їх діяльність новим змістом, надаючи їх функціям нової якості. Нові технології – це реальний спосіб подолання бюрократизації та підвищення ефективності роботи. Відповідно до національної програми інформатизації, Міністерство економіки України здійснює перехід до автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, складовими якої є модернізація АІС «Діловодство та контроль виконання доручень Мінекономіки» на базі WEB технологій, створення електронного архіву виконаних документів, сучасної системи збору, накопичення, обробки, аналізу економічних та фінансових показників, оперативного обміну інформацією між Міністерством економіки України та іншими органами державної влади.

Інформаційне забезпечення Мінекономіки реалізується не тільки від безпосередньо підпорядкованих структур, але й від установ і організацій, територій та з незалежних джерел. В свою чергу, доступу до інформаційних ресурсів Мінекономіки потребують не лише державні та недержавні установи, але і все суспільство в цілому.

Призначенням систем, які створюються, є формування інтелектуально-інформаційного середовища як інструменту органів державної влади для забезпечення проведення об'єктивного науково-обґрунтованого експертного аналізу і моделювання соціально-економічних

процесів, які проходять в державі, та прогнозування їх розвитку з метою своєчасного прийняття необхідних рішень та адекватних дій, а також створення ефективного механізму розповсюдження загальнодоступних інформаційних ресурсів.

Для вирішення таких задач необхідно створити та впровадити ефективно діючі механізми збору, систематизації, обробки і накопичення інформації, а також дієві механізми оперативного взаємообміну інформацією. Ефективність цієї роботи має бути забезпечена шляхом швидкого пошуку та опрацювання необхідної інформації у оперативному та архівному інформаційному просторі, можливості автоматизованого подання необхідної інформації з територіально-розподілених баз даних.

Основа побудови системи — сучасні технології і обладнання збору і опрацювання інформації.

Основною метою створення є також інтегрована автоматизація таких загальних технологічних етапів процесів прийняття та відпрацювання рішень:

- систематизація і накопичення даних і знань щодо проблем формування та реалізації економічної політики держави; інформаційно-довідкове обслуговування всіх учасників процесу інформаційної взаємодії;

- вирішення функціональних задач щодо аналізу, моделювання та прогнозу процесів економічного розвитку країни;

- архівування моделей, ситуацій, рішень та іншої інформації для подальшого їх використання в поточній роботі;

- забезпечення швидкого документообігу (з впровадженням електронного цифрового підпису);

- розробка та впровадження системи сучасних ВЕБ-ресурсів. Побудова сучасної електронної інформаційної системи, що забезпечує відкритість

діяльності Мінекономіки має надати можливість доступу для установ та громадян до всебічних інформаційних послуг і створити умови для залучення громадськості до процесів формування та реалізації державної економічної політики.

Впровадження нових технологій в МЕ вимагає певного рівня професійно-кваліфікаційної, технічної та психологічної готовності службовців. З іншого боку, за умов суцільної електронізації виникають загрози проникнення до конфіденційної інформації і до приватних справ службовців. У зв'язку з цим виникає недовіра певної частини персоналу, небажання переходити на нові умови роботи. Є також побоювання щодо можливих скорочень внаслідок істотного зменшення часу на ведення документообігу та узгодження рішень. Скепсис виникає навколо ідеї цифрового підпису. Хоча зрозуміло, що альтернативи новим технологіям не існує, опір слід перетворити на згоду і сприйняття. Але що для цього потрібно?

Завдання:

1. Які переваги забезпечує впровадження нових технологій? Хто від цього виграє?
2. Чиї інтереси можуть постраждати внаслідок змін?
3. Розробіть програму подолання опору.
4. Як перетворити персонал міністерства на провідників змін?
5. Зробіть класифікаційний аналіз змін, використовуючи наступні категорії: заплановані – ситуативні зміни; комплексні – часткові; еволюційні – революційні; коротко – та довгострокові.

Література: [6; 21; 35; 37;44]

Кейс-завдання № 4.

Опис ситуації. Громадська Рада при Міністерстві культури молоді та спорту України запросила Вас взяти участь в обговоренні регулювання відносин у сфері проведення експертизи культурних цінностей.

Регулювання відносин у сфері проведення експертизи культурних цінностей потребує змін через низку проблем:

- не завжди належна якість експертних висновків за результатами державної експертизи культурних цінностей,

- небажання, незацікавленість, неспроможність у проведенні експертиз деяких установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей,

- неприйняття судовими органами в якості «повноцінних» експертів працівників установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей тощо.

Завдання:

1. Дайте оцінку ситуації, що склалася, запропонуйте шляхи вирішення проблеми з урахуванням ризиків і загроз.

Література: [43; 41; 16]

Кейс-завдання № 5.

Опис ситуації. За результатами тестування кандидатів на посаду начальника відділу мовної політики в Міністерстві культури молоді та спорту обидва претенденти набрали однакову кількість балів.

При цьому слід врахувати гостроту питання щодо мовної ситуації в українському суспільстві, проаналізувати існуючі інструменти та механізми підвищення позиції державної мови, діючу нормативно-правову базу, а також

ті документи, які знаходяться у Верховній Раді України, статус російської мови тощо.

Завдання:

Сформулюйте та обґрунтуйте чотири-п'ять питань з проблем мовної політики для професійної співбесіди з кожним з цих двох претендентів, щоб визначитись, кому з них віддати перевагу

Література: [43; 41; 16]

Кейс-завдання № 6.

Опис ситуації. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2025 року визначає інтегрований підхід до формування і реалізації державної регіональної політики, який передбачатиме поєднання таких складових частин:

секторальної (галузевої) — підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів шляхом оптимізації і диверсифікації структури економіки, забезпечення ефективної спеціалізації регіонів з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу;

територіальної (просторової) — досягнення рівномірного та збалансованого розвитку територій, розвиток міжрегіонального співробітництва, запобігання поглибленню соціально-економічних диспропорцій шляхом формування “точок зростання”, активізації місцевої економічної ініціативи та зміцнення потенціалу сільської місцевості, забезпечення соціально-економічної єдності і рівномірності розвитку регіонів з метою створення рівних умов для розвитку людини;

управлінської — застосування єдиних підходів до формування і реалізації політики регіонального розвитку, створення єдиної системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави і регіонів, оптимізація системи територіальної організації влади.

Формування ефективного і прозорого механізму фінансового забезпечення регіонального розвитку потребує врахування специфіки розвитку кожного регіону.

Такий підхід сприяє визначенню цілей державної регіональної політики до 2025 року.

Стратегія спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища. Однак така взаємозалежність потребує визначення та запровадження дієвого фіскального механізму та механізму перерозподілу, в іншому разі існує реальна загроза надмірної поляризації та зростання диспропорцій між економічно розвинутими містами та рештою території країни.

За умови обмеженості фінансових ресурсів, які Кабінет Міністрів України може спрямувати на розвиток територій, необхідно визначити пріоритети розподілу ресурсів та сконцентрувати їх на тих заходах та територіях, що можуть забезпечити найвищий результат у найкоротший строк та матимуть довготривалий і комплексний вплив на розвиток не лише даної території, але і сусідніх регіонів.

Отже, заходи, спрямовані на концентрацію ресурсів на певних територіях, слід здійснювати разом із заходами, спрямованими на підвищення ролі “точок зростання” на прилеглих до них територіях, для поширення на більшу територію позитивного впливу таких заходів.

Кабінет Міністрів України підтримує принципові позиції підходу ЄС до реалізації регіональної політики, які базуються на поєднанні політики щодо підвищення рівня

конкурентоспроможності території та політики, спрямованої на недопущення зростання регіональних диспропорцій, але обмежений на даний час у відповідних за обсягами ресурсах для здійснення ефективних заходів у рамках такого підходу.

Завдання:

1. Дайте оцінку методології формування політики регіонального розвитку в Україні.

2. Запропонуйте та обґрунтуйте ключові завдання реалізації державної політики регіонального розвитку на період до 2025 року .

3. Визначте пріоритети розподілу державних ресурсів для реалізації державної регіональної політики.

Література: [22; 25; 32]

Інформаційні ресурси [12; 9; 8; 10; 15]

Кейс-завдання № 7.

Опис ситуації. Вирішення актуальних завдань відбору, призначення, просування по службі, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації нової генерації управлінців, формування в них необхідних професійних, моральних якостей можливе за умови запровадження в практику роботи кадрових служб професійно-кваліфікаційних характеристик (ПКХ) на державних службовців та посадових осіб (службовців) органів місцевого самоврядування.

Низький професіоналізм, відсутність у багатьох управлінців адміністративно-господарської практики, невідповідність отриманих фахових знань сучасному рівню організаційно-управлінських та соціально-економічних проблем, а також відсутність об'єктивної оцінки особистісних та фахових характеристик, інтелектуальних, організаторських здібностей, розпливчатість критеріїв для займання певної посади,

привели до наповнення органів влади недосвідченими, малокомпетентними, безініціативними й безвідповідальними чиновниками.

В основі державної кадрової політики має бути розвиток професіоналізму службовців, удосконалення їх управлінської культури - сукупності політичних, економічних, правових, естетичних та інших знань, морально-етичних і комунікативних якостей, які впливають на орієнтири їх життєдіяльності, регулюють поведінку і є визначальними у практичній роботі в органах влади.

Професіоналізм - це якісно-ціннісний комплекс поєднання глибоких знань, практичного досвіду та компетентності службовця, загальнолюдських цінностей, що відображає ступінь самоорганізації особи, ефективність її професійної діяльності, сприяє піднесенню авторитету органів влади.

Головним напрямом реформації професійно-кваліфікаційних характеристик (ПКХ) має стати пріоритетний розвиток якостей особистості, які надають їй здатність до самовдосконалення та адаптації в сучасних і майбутніх умовах.

У процесі здійснення програми ТАСІС «Інституційне вдосконалення державної служби та організація професійного навчання державних службовців» започаткована розробка ПКХ на принципово нових підходах, які дозволяють стати цільовою основою сучасного оновлення діяльності управлінців.

Завдання:

1. Які нормативно-правові акти є правовою основою для впровадження в роботі кадрових служб професійно-кваліфікаційних характеристик державних службовців і посадових осіб (службовців) органів місцевого самоврядування?

2. Обґрунтуйте поняття «професіоналізм в публічній службі».

3. Викладіть своє бачення вирішення даної проблеми.

Література: [4; 24; 25]

Інформаційні ресурси: [13; 14;16]

Кейс-завдання № 8.

Опис ситуації. Правова система будь-якої держави розглядає корупцію як інституційне відхилення від правових приписів корисливої спрямованості з використанням можливостей владних і службових повноважень. Визначається корупція як порушення права та передбачає у правовій системі відповідні заходи запобігання і протидії таким порушенням.

Необхідно відразу визначитися, що корупція як явище існує у будь-якому суспільстві, у кожній державі. Найменший рівень корупції наразі реєструється у країнах Скандинавії. Найвищий рівень – у країнах, що розвиваються, мають слабкі демократичні інститути, або ж їх відсутність, низькі показники економічного розвитку і певні, далекі від кращих зразків, правові традиції, низький рівень правової культури.

Україна посідає одне з найвищих місць за рівнем корумпованості суспільних відносин (131-е зі 176-ти станом на початок 2017 року).

Показовим є ставлення самого суспільства до корупції. Для прикладу, нинішні соціальні протести у Румунії на урядові рішення щодо послаблення тиску на корупціонерів. Суспільство у своїй єдності не сприймає корупційні прояви як основу суспільних устоїв. Водночас на індивідуальному рівні сприйняття корупції, як правило, обмежується особистісним ставленням до можливості вирішення тих чи інших питань соціального значення у

власних інтересах, у тому числі за рахунок корупційних дій. Тобто особиста корупційна складова у суспільних комунікаціях залишається прийнятною для індивіда, а корупційні прояви стосовно такого індивіда з боку інших сприймаються як порушення. Правило щодо протидії корупції розмивається у площині власних інтересів, які особа здатна захищати та задовольняти за рахунок корупційних дій.

Отже, завдання полягає у створенні таких умов існування індивіда, суспільства, за яких корупційні дії втрачають будь-який сенс і немає потреби звертатися до корупційних схем для задоволення власних потреб. Тут усе зрозуміло і не потребує витрат часу та аргументів для доказування. Проте залишається надскладним створення саме таких умов, коли корупційні механізми перестають працювати через втрату будь-якого соціального інтересу до їхнього застосування. Коли стає це можливим?

В основі корупції знаходяться деформовані економічні відносини. Для подолання корупції важливо створити можливість використання набутої у визначеному законом порядку власності для задоволення потреб власників на умовах співпраці з державою, яка створює усі умови для розвитку власності, різних її форм та отримує до загальної скарбниці справедливі, обґрунтовані внески, платню від власників, тобто податки.

Водночас суспільство через демократичні, але достатньо сильні та ефективні інститути здійснює контроль за діяльністю держави щодо об'єктів загальної власності, не дозволяє державним інститутам в особі посадових осіб, які персоніфікують такі інститути, отримувати економічні дивіденди від управління об'єктами спільної власності, експлуатувати державну власність в інтересах певних осіб, у першу чергу тих, які

через владу мають доступ до таких об'єктів і до загальної скарбниці.

Таким чином, ми виходимо на рівень, який засвідчує, що першими і найважливішими засобами протидії корупції є відокремлення владних суб'єктів від можливості отримувати економічний зиск від об'єктів спільної, державної власності, унеможливлення отримувати владними суб'єктами будь-які економічні, матеріальні чи фінансові зиски від економічної діяльності суб'єктів інших форм власності. Протидія корупції розпочинається з протидії політичній корупції і стає ефективною саме тоді, коли політична корупція (корупція від влади) зводиться нанівець внаслідок вивіренних економічних відносин, підкріплених високим рівнем правової культури та заснованих на вимогах права державних інститутів.

Хто ж є «батьками» української корупції? За перебігом висловлених міркувань стає зрозуміло, що «батьків» корупції в Україні чимало, але усі вони є надважливими суб'єктами політичної влади, тими, хто визначав і визначає правила економічних відносин, хто має прямий доступ до об'єктів спільної державної власності, до фінансів, їхнього розподілу, хто створює бізнесові відносини за рахунок владних механізмів.

«Діти» української корупції – усі ми, одні з них слухняні, інші непокірні, одні бачать та будують свій світ, віддалений від корупційного, інші поглинають усі корупційні уроки і продовжують корупційні традиції. Важливо усім нам на етапі входження у сферу індивідуальних і колективних соціальних комунікацій позбутися корупційних звичок, отриманих знань про корупційні можливості у вирішенні власних потребових питань. Завдання надскладне має системні складові,

залежні визначної мірою від економічних чинників, від сприйняття права у суспільстві.

Відтак сумнівними є перспективи визначених Transparency International пропозицій «п'яти кроків» для реальних антикорупційних змін в Україні:

1) створити ефективну та дієву систему антикорупційного правосуддя із залученням іноземних спеціалістів як активних учасників процесу відбору суддів для цих судів;

2) максимально активізувати всі можливості для ефективного розслідування та доведення до суду справ фігурантів;

3) активно залучати бізнес, як український, так і міжнародний, до встановлення нових прозорих правил взаємовідносин у трикутнику «суспільство – влада – бізнес»;

4) провести аудит та знизити ступінь секретності в секторі безпеки та оборони;

5) налагодити системну комунікацію щодо антикорупційної реформи з суспільством та міжнародними партнерами на базі реальних фактів та досягнень, а не обіцянок.

Завдання:

1. На основі поданої інформації розробіть пропозиції політичній та адміністративній елітам щодо активізації протидії корупції.

2. Визначте основних суб'єктів антикорупційної діяльності та прокоментуйте їхні повноваження.

3. На основі визначених Transparency International пропозицій «п'яти кроків» для реальних антикорупційних змін в Україні визначте основні напрями дієвої взаємодії політико-адміністративної еліти в контексті протидії корупції.

Література: [7; 8; 9; 26; 38; 19]

4. Опрацювання літературних джерел та підготовка матеріалів за темою

Після обрання та затвердження кейс-завдання з навчальної практики студента, розпочинається етап підбору та опрацювання літератури за темою. Саме під час цього процесу відбувається нагромадження значної частини знань студента та формуються необхідні навички для самостійної роботи в межах ознайомлювальної практики.

Роботу над літературою починають із формування переліку необхідних для опрацювання джерел, для чого можна використати рекомендовану літературу та список інформаційних навчальних ресурсів приведених в даному методичному забезпеченні.

5. Форми та методи контролю

На кафедрі організації виробництва, бізнесу та менеджменту під час проходження практики студентами використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики.

Робота студентів контролюється керівниками практики від кафедри.

Керівники проводять контроль за відвідуванням студентами бази практики, дотриманням ними режиму роботи, а також проходження практики відповідно до встановленого графіку. Перевіряються поточні записи з виконаних питань програми, а також підсумковий звіт з практики.

Після закінчення практики і підготовки звіту студенти повинні скласти залік перед комісією кафедри.

6. Підведення підсумків практики

Після проходження ознайомлювальної практики студенти готують наступні документи і матеріали:

- щоденник ознайомлювальної практики;
- презентацію про підсумки виконання студентом усіх розділів програми практики.

Оформлення презентації та щоденника має відповідати вимогам програми практики. Зазначені матеріали та документи студенти вкладають в одну папку і протягом тижня після закінчення ознайомлювальної практики подають груповому керівникові практики від кафедри.

Захист практики відбувається у призначений керівником практики термін у присутності комісії, на якому мають бути присутні керівники практики від університету, і оцінюється як диференційований залік. Підсумкова оцінка за проходження ознайомлювальної практики виставляється з урахуванням відгуків і запропонованих оцінок керівників від бази практики, відповідей на запитання під час проведення заліку та якості оформлення звітної документації. Результати заліку за практику вносяться в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента.

Оцінювання результатів здійснюється за такими загальними критеріями:

«відмінно» – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином;

«добре» – завдання виконано повністю, але припущено незначних неточностей у розрахунках або оформленні; або за умови належного оформлення завдання виконано не менше як на 80 %;

«задовільно» – завдання виконано не менш як на 70 % за умови належного оформлення; або не менш як на 80

% за умови припущення незначних помилок у розрахунках або оформленні.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Визначення показника за одержаною шкалою (оцінка)	Визначення назви за шкалою ESTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	ESTS оцінка
Відмінно	Відмінно-відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100	A
Добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	85 - 89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 - 84	C
Задовільно	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70 - 74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальність недоліків	60 - 69	E
Незадовільно	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік і іспит (без повторного вивчення модуля)	35 - 59	FX
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	< 35	F

7. Перелік рекомендованої літератури

1. Антонюк О. Адміністративний менеджмент: теоретико-методологічні засади. Персонал. 2007. №1. С. 58-64.

2. Білозерська Т.О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції // Форум права. 2007. № 2. С. 11-19. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07_btodei.pdf

3. Бодров В.Г., Сафронова О.М., Балдич Н.І. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посібн. К. Академія, 2010. 520 с.

4. Білинська М. М. Кадрова політика і державна служба: конспект лекцій / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. держ. упр. і менедж. К.: НАДУ, 2012. 72 с.

5. Бюджетна система: підручник Budgetsystem: textbook / В. В. Бабіченко, С. В. Бойко, С. О. Булгакова та ін. за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К. Центр учб. л-ри . Тернопіль: Екон. думка, 2012. 872 с.

6. Василенко В. О., Шматко В. Г. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник ; за ред. В.О. Василенко. Київ : ЦУЛ, Фенікс, 2003. 440 с.

7. Гошовська В.А. Ораторське мистецтво публічного діяча: навч.-метод.пос. К.: НАДУ, 2017. 157 с.

8. Гошовська В.А., Л. А. Пашко, Н. Б. Ларіна Організаційна культура та ділове спілкування в публічному управлінні: Навч. посіб. Х., 2016. 176 с.

9. Гошовська В. А., А. П. Рачинський, О. Р. Антонова Етичні засади взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства : навчально-методичні матеріали. – К.: НАДУ, 2015. 72 с.

10. Дзюндзюк В.Б., Мельтюхова Н.М., Фоміцька Н.В. та ін. Публічне адміністрування в Україні: Навч. Посібник / [за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц.

Н.М. Мельтюхової/ Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. –306 с.

11. Державне управління/ А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, А. Ю. Гордієнко; [за ред. А. Ф. Мельник]. К. Знання-Прес/ 2003. 343 с.

12. Державне управління: Європейські стандарти, досвід та адміністративне право. В. Б. Авер'янов, В. А. Дерещ, А. М. Школик та ін.; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. Юстініан. 2007. 288 с.

13. Державне управління і менеджмент: навч. посібник у таблицях і схемах. Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. За заг. ред. д.е.н., проф. Г. С. Одінцової. Х. ХарПІ УАДУ, 2002. 492 с.

14. Державні фінанси: теорія і практика перехідного періоду в Центральній Європі / За ред. Ю. Немеца та Г. Райта: пер. з англ. К.: Основи, 2008. 542 с.

15. Дзюбик, С. Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії. навч. посіб. - 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2014. 424 с.

16. Державна політика в соціогуманітарній сфері. підручник / авт. кол. В.А.Скуратівський, П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.; за заг. ред. В.А.Скуратівського, В.П.Трощинського. К. : Вид-во НАДУ, 2010. 284 с.

17. Державне управління: Слов.-довід. За заг. ред. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. – К. Вид-во УАДУ. 2002. 228 с.

18. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / під ред. І. Бураковського та В. Мовчан. К.: Ін-т економічних досліджень і політичних консультацій, 2014. 141 с. URL: www.ier.com.ua/ua/publications/book?pid=4473)

19. Елітознавство: підручник / за заг. ред. В.А. Гошовської. – К.: НАДУ, 2013. 268 с.

20. Ільченко-Сюйва Л. В. Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика: навч. посібн. К.: НАДУ, 2008. 100 с.

21. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : Підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2010. 334 с.

22. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К.: НАДУ, 2010. 401 с.

23. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: навч. посіб. / Куйбіда В. С. Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна", Вища шк. політ. лідера. К.: Ун-т "Україна", 2011. 158 с.

24. Кадрова політика і державна служба: навч. посіб. / С.М. Сergyгін, Н.Т. Гончарук, Н.А. Липовська та ін.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. 352 с.

25. Куйбіда В.С., О.В. Хорошелюк. Організація публічної служби в Україні: монографія м. Кам'янець-Подільський: Вид-во Зволенко Д.Г., 2016. 272 с

26. Керівництво та лідерство в системі державної служби : навчально-методичний посібник / Авт.: Ковбасюк Ю.В., Гошовська В.А., Пашко Л.А. К.: НАДУ, 2011. 147 с.

27. Кілієвич О. І. Економічний аналіз державної політики : навч. посібн. К.: НАДУ, 2012. 100 с. (див. на сайті <http://www.ipas.org.ua>)

28. Кілієвич О. І. Мікроекономіка для аналізу державної політики: підручн. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2005. 655 с. (див. на сайті <http://www.ipas.org.ua>)

29. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні / Проект. URL:

http://www.municipal.gov.ua/data/loads/konzep_reform_publ_admin_2005.doc

30. Колбеч Г. К. Політика: основні концепції в суспільних науках; пер. з англ. О. Дем'янчука. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004. 127 с.

31. Мікроекономіка і макроекономіка: підручн. / С. Будаговська, О. Кілієвич та ін., вид. 4-е. К.: Основи, 2007. 520 с.

32. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / редкол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. К.: НАДУ, 2014. 128 с.

33. Островерх О.В., О.В. Корнієцький, А.Ф. Гацько Регулювання соціально-економічного розвитку регіону, як важливий чинник державного управління. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. Випуск 174. Харків. ХНТУСГ. 2016. С. 67-74.

34. Основи публічної політика та управління : навч. посіб. авт. кол.: С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович та ін.; за заг. ред. С.О. Телешуна, д-ра політ. н., проф. К. НАДУ, 2011. 312 с.

35. Організація та управління інноваційною діяльністю: підручник / за ред. проф. П. Г. Перерви, проф. С. М. Меховича, проф. М. І. Погорелова. Х.: НТУ "ХПІ", 2008. 1025 с.

36. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. О. Дем'янчука. – К. Видавн. дім "Києво-Могилян. акад." 2006. 549 с.

37. Петрова І. Л., Поліщук В. І., Печенізький В. П. Управління змінами: Навч. посібник. К.: Міжнародна

громадська організація “Фундація польсько-української співпраці ПАУСІ”, 2007. 123 с.

38. Політичне лідерство: Навч. посібник /авт. кол.; за заг. ред. В.А. Гошовської, Л.А. Пашко. К.: НАДУ, 2013. 300 с.

39. Публічна політика: навч. посіб. / авт. кол. : С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович та ін.; за заг. ред. С.О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ: НАДУ, 2016. 340 с.

40. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України. С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович, О.Г. Пухкал. НАДУ, 2016. 192 с.

41. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи : навч.-наук. вид. / авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін. ; за заг. ред.В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. К.; Львів : НАДУ, 2012. 368 с.

42. Розпутенко І. В. Теоретико-методологічні основи бюджетування в Україні: навч.-метод. посіб. до дисципліни “Бюджетування: парлам.-політ. контекст” Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К.: НАДУ, 2012. 116 с.

43. Соціальна і гуманітарна політика: підручник автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.; за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. К.: Вид-во НАДУ, 2016. 792 с.

44. Управління ризиками державних програм і проєктів навчальній посібник / Автор. кол. : Т. К. Гречко, С. А. Романюк, С. К. Хаджирадєва та ін.; за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка. К. : Освіта України, 2014. 176 с.

8. Інформаційні ресурси

1. www.kmu.gov.ua – офіційний веб-сайт Кабінету міністрів України.
2. www.minfin.gov.ua – офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України.
3. www.minagro.gov.ua – офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України.
4. www.bank.gov.ua – офіційний веб-сайт Національного банку України.
5. <http://sta.gov.ua> – офіційний веб-сайт Державної податкової адміністрації України.
6. www.nbu.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
7. <http://korolenko.kharkov.com> – електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка.
8. Верховна Рада України – URL: <http://www.rada.gov.ua>
9. Кабінет Міністрів України (вихід на всі міністерства і відомства) – <http://www.kmu.gov.ua>
10. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово - комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/>
11. Національне агентство з питань державної служби України - <http://www.guds.gov.ua>
12. Офіційний сайт Президента України <http://www.president.gov.ua>
13. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. / <http://www.rada.gov.ua>
14. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 21 травня 1997 р. / <http://www.rada.gov.ua>
15. Реформа децентралізації влади в Україні - Децентралізація влади.: <http://decentralization.gov.ua/>

16. Стратегія державної кадрової політики : схвалена
Указом Президента України від 1.02.2012 р. № 45/2012 /
<http://www.rada.gov.ua>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

**Для студентів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти денної форми навчання,
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»**

Автори-укладачі:

**БАКУМЕНКО Валерій Данилович
ПОДОЛЬСЬКА Ольга Василівна
САГАЧКО Юлія Миколаївна**

Підписано до друку
Формат 60x90 1/16. Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman. Офсетний друк.
Умовн. друк. арк. – 2,1. Наклад – 50 прим.

Віддруковано ХНТУСГ
м. Харків, 60002, вул. Алчевських, 44.